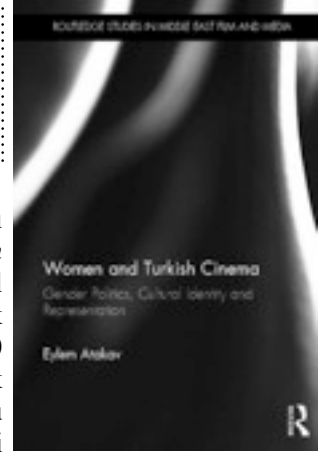

Women and Turkish Cinema
Gender Politics, Cultural Identity and Representation
Eylem Atakav
Routledge, İngiltere, 2013, 145 sayfa, ISBN: 9780415674652

Southampton Solent Üniversitesi'nde tamamladığı doktora çalışmasına dayanan *Women and Turkish Cinema*'da Atakav, cinsiyet politikaları, kültürel kimlik ve temsil bağlamında 1980 sonrası Türk Sineması'na ve kadınlara odaklanıyor ve 1980 darbesini takip eden baskıcı ve politikadan uzak ortamda ortaya çıkan kadın hareketini ve yine bu dönemde sayıca artış gösteren kadın filmlerini inceliyor. 80'li yıllarda Türkiye'de ortaya çıkan ilk toplumsal hareketin kadın hareketi olduğunu vurgulayan yazar, herhangi bir kurumsallaşma olmadan festivaller, kampanyalar, gösteriler ve yayınlarla seslerini özgürce duyurmaya başlayan kadınların yarattığı hareketliliğe koşut, toplumsal ve siyasal ortamdaki kaçınılmaz olarak etkilenen Türk Sineması'nın da yine bu yıllarda değişime uğradığını ifade ediyor. Bununla birlikte, politikadan uzak olmak adına kadınlara ve hikâyelerine ağırlık veren yapımların arttığı, hikâyelerin bireye daha fazla odaklandığı ve kadınların, geleneksel betimlemelerin aksine, çok boyutlu ve karmaşık karakterler olarak resmedildiği bu dönemde, yazara göre anlatıda ve karakterlerin temsilinde temelde önemli değişiklikler olmasına rağmen, genel anlamda sinemaya özgü anlatım biçimleri ve kodlar önemli ölçüde geleneksel kalıyor. Atakav, kadın karakterin bakış açısına sahip ve kadınlara dair konuları ele alan anlatılar olarak tanımladığı kadın filmlerinin, kadın hareketi ve feminizmle olan ilişkisini incelerken, kadınların 80'li yıllardaki filmlerde temsili ile kadın hareketinin ele aldığı konuların tarihsel, analitik ve kuramsal açılarından bağlantılı olduğunu dile getiriyor. Yazar çalışmanın birinci bölümünde, 1923 yılından başlayarak politika ve dinle ilişkisi içinde, Türkiye'de feminizmin gelişimi ile 1980'li yıllarda kadın hareketini ele alarak, bu yıllarda Türkiye'nin toplumsal ve politik yapısına dair bir çerçeveye yer veriyor. İkinci bölümde ise şu sorulara yanıt arıyor: 1980'li yıllarda Türk Sineması'nda kadınların temsili ve kadın hareketi arasındaki bağ nedir? Darbe sonrası politik ortamda, kadın hareketi ve sinema aynı şekilde mi etkilendi? Bu yıllarda yapılan filmler kadın hareketinden etkilendi mi yoksa kadınların hayatına odaklanarak politikadan uzaklaşmayı mı amaçladılar? Üçüncü bölümden altıncı bölüme kadar yazar, metin analizi yöntemini kullanarak farklı kadınların hayatlarını konu alan örnek filmleri çözümlüyor ve her filmi feminizm ve feminist film teorisi bağlamında, kuramsal bir çerçevede ele alarak toplumsal, politik ve kültürel bir bağlam yaratıyor. Üçüncü bölümde,

Dünden Sonra Yarından Önce (Nisan Akman, 1987) filmi ile kariyer ve evlilik arasındaki çatışma ve iktidar ilişkileri; dördüncü bölümde *Mine* (Atıf Yılmaz, 1982) filmi ile ataerkil toplum, kadın cinselliği ve deneyimleri, birey ve özne olarak kadın; beşinci bölümde *Asiye Nasıl Kurtulur?* (Atıf Yılmaz, 1986) filmi ile fahişelik ve ataerkil toplumun yarattığı koşullar; altıncı bölümde *Kurbağalar* (Şerif Gören, 1985) filmi ile kırsal kesimde erkek egemenliği, kadının ikincil konumu ve bir erkek olmadan kadınlığın nasıl tanımlandığı ele alınıyor. Atakav son bölümde ise, 1990'lar sonrasında Yeni Türk Sineması'nda kadınların temsilini ve bu yöndeki eğilimleri genel anlamda değerlendirerek çalışmayı özetliyor. *Women and Turkish Cinema*, hem 1980'lerde Türk Sineması'nda kadın temsiline dair sınırlı sayıda akademik çalışmanın olması hem de 1980'li yıllardaki filmlerde kadın temsili, toplumsal ve politik bir arka planla, film ve feminizm bağlamında incelemesi nedeniyle önemli bir çalışma ve başvuru kaynağı.

Framing Film

Cinema and The Visual Arts

Steven Allen & Laura Hubner (Ed.)

Intellect, Bristol, 2012, 273 sayfa, ISBN: 9781841505077

Framing Film Cinema and The Visual Arts, Steven Allen ve Laura Hubner'in editörlüğünde, 2009 yılında Winchester Üniversitesi'nde düzenlenen, kitapla aynı başlığı taşıyan uluslararası bir konferanstan yola çıkılarak hazırlandı. Başlangıcından bu yana ilham aldığı görsel sanatlarla etkileşim halinde olan sinemanın görsel sanatlar içindeki yeri her daim tartışma ve araştırma konusu olmuştur. *Framing Film* ise temel olarak sinemanın sanat bağlamında geçerliliğine değil, görsel sanatlarla birbirine yakın, zaman zaman da iç içe geçmiş karşılıklı ilişkisine odaklanıyor. Kitap özellikle görsel kültür ve sinema arasındaki ilişkiyi araştırmak için disiplinlerarası bir yaklaşımı benimseyerek hem yüksek sanat eserlerine hem de popüler kültür metinlerine yer veriyor. Bu nedenle çalışma, sinemayı resim ve fotoğraf gibi geleneksel güzel sanatlar bağlamında ele almanın yanı sıra geleneksel sanat tanımının ötesine geçen ve çeşitli sanat ve tasarım biçimlerini kapsayan bir "sanatlar tanımı" da öneriyor. Kitabın bölümlerini ortak bir paydada buluşturan film ve çerçeveleme kavramı ise, ilk dönem sinema eserlerinden güncel medya biçimlerine çeşitlilik gösteren filmlerle değerlendiriliyor. Çalışma başlıca dört bölümden oluşuyor: "Intertextual Relays of Art and Design", "Movement and Stasis", "Paintings, Artists and Film" ve "Evocative Frames". Sinemaya özgü tasarım ve anlatıların şekillenişinde görsel sanatların rolüne odaklanan birinci bölümde yer alan makaleler, yapım tasarımcısının değişen ve ihmal edilen rolüne, çizgi roman uyarlamasına, film posterlerine ve ikon haline dönüşen bir imgenin farklı tasarım ürünlerinde yarattığı anlama değiniyor. Hareket ve durağanlık ilişkisine fotoğraf temelinde odaklanan ikinci bölümde yer alan makaleler ise, sinemanın

seçilen filmler bağlamında etnografik fotoğraflar, DVD formatında bulunan fotoğraf galerileri ve fotoromanlar ile olan etkileşimine odaklanıyor. Yönetmen-sanatçı ekseninde sinema ve görsel sanatları tartışan üçüncü bölüm, sanatın anlatsal işlevini ve sanatçı figürünü inceleyen makalelerden oluşurken, kitapta yer alan son bölüm ise sinema ve görsel sanatların arasındaki paralellikten doğan duyguları ve estetik bağlamı ve benzer ifade yöntemlerini ele alıyor. *Framing Film*, sinema ve görsel sanatlar arasındaki karmaşık ilişkiyi, çizgi romandan postere, resimden fotoğrafa, birbirinden farklı ve çeşitli açılardan değerlendiren ve yeni tartışmalara yol gösterecek kapsamlı ve titiz bir çalışma.

Film Dilinde Mahrem

Ulusötesi Sinemada Kadın ve Mekân Temsili

Serazer Pekerman

Metis, İstanbul, 2012, 260 sayfa, ISBN-13: 9789753429023

St. Andrews Üniversitesi Sinema Araştırmaları Bölümü'nde 2006-2011 yılları arasında tamamladığı doktora çalışması *Film Dilinde Mahrem Ulusötesi Sinemada Kadın ve Mekân Temsili*'nde, Serazer Pekerman kadın karakterler ve mekân bağlamında benzerlik taşıyan filmleri Deleuze ve Guattari'nin, temel anlamda feminizmle de örtüşen, şizoanaliz yaklaşımı ile ele alıyor ve bu filmlerde kadın karakterlerin mekânla

kurduğu ilişkiyi inceliyor. Seçilen filmler, Danimarka, İran, İspanya ve Türkiye gibi sosyal ve kültürel açıdan farklı ülkelerden gelen yaratıcı-yönetmenlere ait. Film seçimi, yaratıcı-yönetmenlerin anlatılarında benzer yöntemleri seçmelerinden hareketle, bu benzerliklerin ulusal kimliklerin oluşmasında ulusötesi unsurları açığa çıkarmasına dayanıyor. Deleuze ve Guattari'nin yarattıkları kavramlarla kendi düşünme ve çalışma biçimlerini ifade etmek için kullandıkları şizoanaliz bu çalışmanın ana hatlarını belirleyen kavramları sağlıyor: çoğunluksal/azınlıksal, bütünlük, organsız-beden, kadın-oluş. Sırasıyla *Gemide* (Serdar Akar, 1998), *Allegro* (Christopher Boe, 2005), *Diğerleri* (Alejandro Amenabar, 2001), *Kader* (Zeki Demirkubuz, 2006), *Konuş Onunla* (Pedro Almodovar, 2002), *On* (Abbas Kiarostami, 2002), *İki Genç Kız* (Kutluğ Ataman, 2005), *İklimler* (Nuri Bilge Ceylan, 2006), *Dogville* (Lars von Trier, 2003) ve *Ofsayt* (Cafer Panahi, 2006) filmlerini inceleyen yazar, kadınların mekânla kurduğu Deleuze ve Guattari bütünlükle kendilerine azınlıksal bir alan açtığını söylüyor. Bu alanın kadın-oluşa imkân yaratması ise kadınların beklenmedik mekânlarda, güvenli bir evin yokluğuna rağmen, çoğunluksala direnebilmelerini sağlıyor. Kitabın "Giriş" bölümü, yazarın kavram ve fikirlerini açıklamak üzere seçtiği ve kadın düşmanlığı ile suçlandığını düşündüğü *Gemide* filmi farklı bir açıdan ele alıyor. Takip eden üç bölüm ise sırasıyla "Hafıza", "Hareket" ve "Sınırlar" başlıklarını taşıyor ve biri Türk filmi olmak üzere, kadınların mekânla ilişkisini üç film çerçevesinde inceliyor. "Hafıza" bölümü, kadınların kapatıldığı mekânları nasıl değiştirdiklerine; "Hareket" bölümü,

kadınların mekânlardan çıkıp nasıl harekete geçtiklerine; “Sınırlar” bölümü ise çoğunluksalın alanını, oraya yeniden yerleşmeden, bir direniş alanına nasıl dönüştürdüklerine odaklanıyor. *Film Dilinde Mahrem* sadece akıcı anlatımı ve yer verdiği filmleri farklı bir açıdan değerlendirmesiyle değil, aynı zamanda sinema ve kadın çalışmaları gibi önemli iki akademik alana birden hitap etmesi nedeniyle de özgün ve kayda değer bir çalışma.